

Gemeente **Heerde**

2017-2020

Nota Sport en Bewegen

→ www.heerde.nl

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Stand van zaken	4
a.	Sport en bewegen	4
b.	Gezondheid	5
3.	Trends en ontwikkelingen	6
a.	Landelijke ontwikkelingen.....	6
b.	Trends op sportgebied	6
4.	Sport- en beweegbeleid 2017-2020	8
a.	Ambitie	8
b.	Doelgroepen	8
c.	Doelen per doelgroep.....	9
5.	Speerpunten.....	10
a.	Speerpunt 1: Sportstimulering	10
b.	Speerpunt 2: Sport en het sociaal domein	11
c.	Speerpunt 3: Vitale sportverenigingen	12
d.	Speerpunt 4: Sportaccommodaties	13
6.	Financiën	14
	Bijlage 1 – Gelderse Sportfederatie – Factsheet 'Sport, bewegen en leefstijl in Heerde'	15

1. Inleiding

In de samenleving is een omslag gaande die van grote invloed is op het gebied van sport en bewegen. Allereerst blijft sport wat het altijd was: een bron van energie en gezondheid voor individuele sporters. Maar in een maatschappij waarin we verlangen en verwachten dat iedereen meedoet, heeft sport er een nieuwe dimensie bij gekregen.

Sport maakt meedoen mogelijk. Met een gezond en fit lichaam kun je nu eenmaal meer aan en ga je eerder actief deelnemen aan activiteiten. Sport leert ook hoe mensen onderling met elkaar omgaan, het leert doorzetten en verlies incasseren. Maar ook voor niet-sporters is sport belangrijk: kom kijken, ontmoet mensen, word vrijwilliger, geniet van evenementen. Sport geeft de beoefenaars en de toeschouwers gelegenheid om mee te doen in de samenleving.

We willen via het sportbeleid in deze nota inwoners stimuleren om te sporten en te bewegen en een gezonde leefstijl aan te houden. We hebben vier pijlers benoemd die ons sportbeleid ondersteunen: sportstimulering, sport en het sociaal domein, vitale sportverenigingen en sportaccommodaties. Daarbij verliezen we specifieke doelgroepen niet uit het oog.

2. Stand van zaken

De gemeente Heerde ligt in de provincie Gelderland, aan de rand van de Veluwe. De gemeente telt zo'n 18.500 inwoners, op een oppervlakte van ongeveer 80 km². Heerde is met circa 12.400 inwoners de grootste kern binnen de gemeente, met daarnaast de kernen Veessen, Vorchten, Wapenveld en enkele buurtschappen. Heerde is een Cittaslow-gemeente. Cittaslow is een internationaal keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit goed scoren.

De gemeente Heerde is een goede middenmoter op de ranglijst van Beste buurten & gemeenten van weekblad Elsevier. De gemeente doet het op het gebied van basisvoorzieningen redelijk en op het gebied sportvoorzieningen goed. De gemeente haalt op groen & natuur en rust & ruimte de maximale score en scoort ook goed ten opzichte van haar omliggende gemeenten.

a. Sport en bewegen

Om een actueel beeld te kunnen geven van de sport- en beweegdeelname in de gemeente Heerde is gebruik gemaakt van de monitor van de Gelderse Sportfederatie. De Gelderse Sportfederatie voert tweejaarlijks een onderzoek uit onder jongeren tussen 12 en 18 jaar, volwassenen tussen 18 en 65 jaar en senioren tussen 65 en 80 jaar. Zie bijlage 1 voor de factsheet 'Sport, bewegen en leefstijl in Heerde' met een samenvatting van de belangrijkste resultaten van het onderzoek voor de gemeente Heerde.

Sport- en beweegdeelname

De sportparticipatie in de gemeente Heerde is hoog. Maar liefst 93,1% van jongeren, 83,6% van de volwassenen en 62,7% van de senioren in Heerde voldoet aan de RSO-norm¹ (Gelderland: 92,2%, 76,2% en 64,9%). Ook het lidmaatschap van een sportvereniging ligt in Heerde onder jongeren en volwassenen hoger dan het Gelderse gemiddelde, onder senioren is het wat lager: respectievelijk 81,1% (jongeren), 50,6% (volwassenen) en 32,2% (senioren) ten opzichte van 75%, 44% en 36%. In Heerde wordt ook veel ongeorganiseerd gesport; de meest beoefende sporten zijn hardlopen, fietsen, fitness en wandelen.

Naast sporten is bewegen belangrijk om fit en gezond te blijven. Slechts 13,7% van de jongeren, 48,5% van de volwassenen en 53,5% van de senioren in Heerde beweegt dagelijks voldoende (volgens de NNGB²). In Gelderland is dit beeld ongeveer hetzelfde (respectievelijk 15,8%, 51,0% en 51,1%). Gezondheid, fitheid en plezier zijn de belangrijkste redenen om te sporten en bewegen.

Sport- en beweegaanbieders

Er is in de gemeente een grote verscheidenheid aan sportverenigingen, anders georganiseerde clubs, niet gebonden groepen en individuele sporters, zowel bij de binnen- als de buitensport. Heerde heeft maar liefst 47 (niet-commerciële) sportverenigingen, die samen 24 verschillende soorten sport aanbieden. Wat accommodaties betreft zijn er vijf binnensportaccommodaties, één zwembad en vier buitensportaccommodaties. Binnen de gemeente zijn verder twee tenniscomplexen, twee maneges, een motorcrossbaan, een menterrein, natuurijsbanen en meerdere fitnesscentra. Verspreid over de gemeente zijn er diverse speelvoorzieningen, speelveldjes, trapveldjes, fiets- en wandelpaden en schoolpleinen.

¹ Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (afgelopen 12 maanden in totaal minstens 12 keer gesport)

² Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op tenminste 5 dagen per week minimaal 30 minuten matig intensieve beweging)

Eind 2015 is een Vitaliteitsscan uitgevoerd onder de sportverenigingen. 15 verenigingen hebben de monitor ingevuld. Uit de resultaten blijkt dat de sportverenigingen redelijk positief zijn over de eigen vitaliteit. De meerderheid van de sportverenigingen werkt samen met één of meer lokale organisaties en alle verenigingen staan open voor nieuwe ideeën. Ledenwerving en behoud, kader en maatschappelijke betrokkenheid zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de sportverenigingen. Een flink aantal sportverenigingen geeft aan dat ze zich bewust zijn van het toegenomen belang van sport in de samenleving. Ze willen in meerderheid graag betrokken worden bij de uitvoering van het nieuwe sportbeleid van de gemeente.

b. Gezondheid

Het volksgezondheidsbeleid van de gemeente Heerde richt zich vooral op het versterken van een gezonde leefstijl, het matigen van gebruik van genotsmiddelen onder jongeren en het verbeteren van de gezondheidssituatie van senioren. Hierbij wordt de nadruk gelegd op het behouden van de zelfstandigheid van de inwoners.

Gezondheid

Gezondheid is op verschillende manieren te meten. Vaak wordt gekeken naar het voorkomen van ziekten en aandoeningen, de levensverwachting, sterfte en doodsoorzaken, maar daarnaast wordt ook de ervaren gezondheid als maat voor gezondheid gezien. Uit landelijk onderzoek en regionale onderzoeken blijkt dat de gemiddelde gezondheidstoestand van de Heerder bevolking vergelijkbaar is met het landelijk en regionaal gemiddelde.

- De gemeente Heerde heeft een demografische druk van 79%. Dat wil zeggen dat er in de gemeente 79 inwoners jonger dan 20 jaar of 65 jaar of ouder zijn per 100 potentiële arbeidskrachten (20-64 jaar). Vergeleken bij het landelijke percentage heeft de gemeente Heerde een hoge demografische, groene en grijze druk.
- In Heerde ervaren inwoners hun gezondheid als bovengemiddeld goed. Van de jongeren vindt 87% zijn gezondheid goed, 82% vindt dit van de volwassenen en 69% van de senioren³.
- Eenzaamheid is in Heerde gelijk ten opzichte van het regionale gemiddelde. 34% van de volwassenen voelt zich matig tot zeer ernstig eenzaam, bij senioren is dit 45% (regio 35% volwassenen en 43% senioren).

Leefstijl

Ondanks dat er relatief veel wordt gesport in Heerde, is er op leefstijlgebied nog wel wat te winnen. Net als in Nederland, wordt ook in Heerde te weinig groente en fruit gegeten door kinderen en jongeren, respectievelijk eet 50% en 29% dagelijks fruit en eet 34% en 35% dagelijks groente⁴. Het percentage rokers in Heerde is hoog. Onder jongeren rookt 22%, 19% van de volwassenen en 27% van de senioren⁵. Overgewicht (matig tot ernstig overgewicht) komt bij 8,4% van de jongeren, bij 39,7% van de volwassenen en 55,7% van de senioren voor in Heerde.

³ De monitor volwassen en ouderen 2012 (GGD Noord- en Oost Gelderland), Gezondheidsmonitor Ouderen 2012 (GGD IJsselland) en EMOVO 2011 (GGD Noord- en Oost Gelderland)

⁴ Cijfers Kompas Volksgezondheid GGD Noord- en Oost-Gelderland - voeding

⁵ Gelderse Sportmonitor factsheet 'Sport, bewegen en leefstijl in Heerde'

3. Trends en ontwikkelingen

Het sportbeleid heeft in de afgelopen decennia een spectaculaire verandering ondergaan. Waar lange tijd sport als doel voldoende legitimatie bood, is vanaf midden jaren '90 van de vorige eeuw het besef van de instrumentele waarde van sport enorm gegroeid. Via een integraal sportbeleid wordt de bevordering van sport als zinvolle tijdsbesteding (sport als doel) verbonden aan deze instrumentele waarde ter oplossing van beleidsproblemen (sport als middel).

a. Landelijke ontwikkelingen

De Rijksoverheid hecht een groot belang aan een sportieve samenleving waarin iedereen ervoor kan kiezen om actief en gezond te leven. Het beleid van de Rijksoverheid omvat een aantal belangrijke thema's:

- Met sport en bewegen in de buurt, wil de Rijksoverheid zorgen dat een gezonde keuze ook een gemakkelijke keuze wordt. Door bijvoorbeeld te zorgen dat er een sportveld in de buurt is of omdat sport makkelijk te combineren is met werk of school. Een belangrijke rol daarbij spelen de buurtsportcoaches. Zij moeten zowel jong als oud stimuleren om meer te gaan sporten of bewegen. Ze werken niet alleen in de sport (bijvoorbeeld bij een sportvereniging), maar ook in een andere sector. Zoals in het onderwijs, zorg of de kinderopvang. Maar het Rijk stimuleert ook sport via andere middelen als de Sportimpuls en het Jeugdsportfonds.
- Een ander belangrijk thema van de Rijksoverheid is Sport en gezondheid. Het Rijk stimuleert mensen om meer te sporten en bewegen. Het Nationaal Programma Preventie 'Alles is Gezondheid' moet ervoor zorgen dat mensen gezonder gaan leven.
- Het sportaanbod voor mensen met een beperking moet dichtbij huis beschikbaar zijn, in de eigen buurt, zoveel mogelijk bij bestaande sportverenigingen. Met 'Grenzeloos Actief' stimuleert de rijksoverheid sport en bewegen voor deze doelgroep.
- Geweld, discriminatie en bedreigingen horen niet thuis in de sport. De Rijksoverheid financiert diverse activiteiten om de sport veiliger te maken met het actieplan Naar een veiliger sportklimaat (VSK).

b. Trends op sportgebied

- In 2025 heeft 60 procent van alle Nederlandse gemeenten te maken met een krimpende bevolking, dit geldt ook voor de gemeente Heerde. De bevolking vergrijsst, jongeren trekken naar de grote stad en kapitaalkrachtige gezinnen verhuizen naar aantrekkelijker woongebieden met meer voorzieningen. Dit heeft invloed op de sportverenigingen zelf. Zij hebben te maken met teruglopende ledenaantallen en gebrek aan vrijwilligers, maar ook het betaalbaar houden van accommodaties.
- De ontwikkelingen in het sociale domein hebben hun weerslag op de sportsector. Zo wordt sport- en bewegen vaker als middel ingezet om maatschappelijke doelstellingen te behalen. Ook verenigingen ervaren deze verschuiving. 80 procent van de sportbestuurders is inmiddels van mening dat sport een maatschappelijke rol moet vervullen.
- Er zijn steeds meer individuele sporters. Fitness is de meest beoefende sport bij volwassenen (22%), gevolgd door hardlopen (12%), tennis (5%) en zwemmen (5%). Dit heeft allerlei gevolgen voor de sport. Het heeft gevolgen voor de manier waarop sport georganiseerd wordt. Het leidt tot het vaker gebruiken van de openbare ruimte om te sporten. Maar ook het aantal sportblessures neemt toe, wat mogelijk mede verklaard kan worden door het toenemende aantal individuele sporters.

- De invloed van social media en technologie is merkbaar in de sport. Bijvoorbeeld als het gaat om sportbeleving rondom evenementen maar ook doordat er een toegenomen aandacht is voor de monitoring van eigen resultaten via runkeeper, strava, etc.

4. Sport- en beweegbeleid 2017-2020

De visie op sportbeleid kan worden verwoord in drie onderwerpen:

- Sport als doel: sport is vooral leuk, spannend, ontspannend. Deze functie moet sporten en bewegen vooral houden.
- Sport als middel: de effecten en mogelijke resultaten gaan verder dan alleen het plezier in het spelletje. Sport draagt bij aan de gezondheid, participatie, zelfredzaamheid, sport vormt en kan geld opbrengen of besparen.
- De sportvereniging als kern: het verenigingsleven is van groot belang voor de sociale infrastructuur van de gemeente.

Onze gemeente beschikt over uitstekende sportfaciliteiten en actieve sportverenigingen. Het is belangrijk dat te behouden. Investeren in sport is een investering in de toekomst. Sporten draagt bij aan een gezonde levensstijl en helpt bij het leggen van sociale contacten. Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn.

Richtinggevende afspraken:

- a. Sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang moeten gestimuleerd worden om nauw samen te werken om de schoolgaande jeugd zoveel mogelijk te laten bewegen.
- b. Sportverenigingen dienen een grote mate van zelfwerkzaamheid te verrichten om in aanmerking te komen voor subsidie.
- c. Prioriteit ligt bij de jeugd.

a. Ambitie

De gemeente Heerde wil met het sportbeleid aansluiten bij de ontwikkelingen in het sociaal domein. Het sportbeleid is er voor alle inwoners. Onze doelstelling is het stimuleren van sport en bewegen onder al onze inwoners. Sport en bewegen is een goede manier om de gezondheid te verbeteren en om te participeren. In het collegeprogramma geven we aan dat de prioriteit bij de jeugd ligt, dat zij gezond leeft en haar talent ontwikkelt. Sport, spel en cultuur zien we hierbij als belangrijke hulpmiddelen.

Om bovenstaande ambitie te bereiken zijn vier speerpunten geselecteerd die de bouwstenen vormen om deze ambitie te behalen. Deze speerpunten zijn:

- a. Speerpunt 1: Sportstimulering
- b. Speerpunt 2: Sport en het sociaal domein
- c. Speerpunt 3: Vitale sportverenigingen
- d. Speerpunt 4: Sportaccommodaties

b. Doelgroepen

Sport als middel kan een belangrijke rol hebben in het behalen van de doelstellingen binnen het sociaal domein. Vanwege deze rol kunnen doelstellingen en doelgroepen gedefinieerd worden vanuit het sociaal domein, waar door middel van sport aan kan worden bijgedragen.

In het collegeprogramma is genoemd dat de prioriteit bij jeugd ligt. Daarnaast zijn in recente beleidsplannen ook andere doelgroepen genoemd welke door middel van sport geholpen kunnen worden. De doelgroep voor sportbeleid betreft alle inwoners van de gemeente Heerde, waarbij specifieke aandacht is voor jeugd (<18 jaar), ouderen (>65 jaar) en kwetsbare inwoners. De doelen

voor deze specifieke doelgroepen worden in de betreffende beleidsplannen beschreven. Hieronder worden de belangrijkste doelen met betrekking tot sportbeleid herhaald.

c. Doelen per doelgroep

Beleid	Doelgroep	Doel
Sport	Alle inwoners	Verhogen aantal inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Bewegen (NNGB), de Fitnorm en de Combinorm
Gezondheid	Alle inwoners	Overgewicht van inwoners neemt af
Gezondheid	Jongeren	Afname van het overgewicht onder jongeren
Gezondheid	65+ Kwetsbare inwoners	Kwetsbare inwoners zo lang mogelijk in staat stellen om in goede gezondheid deel te nemen aan de samenleving
Gezondheid	Alle inwoners	Samenhangend aanbod van (gezondheid bevorderende) activiteiten
Volwassenen	65+	Een gezonde en actieve leefstijl bevorderen door realisering van een ketenaanpak actieve leefstijl en intensivering van het meer bewegen voor ouderen
Volwassenen	65+	Sportverenigingen interesseren voor het "verzilveren" (65+ proof maken) van hun clubs en het tegengaan van vereenzaming
Volwassenen	65+	Als gemeente bijdragen aan sportstimulering door bevordering van samenwerking of medefinanciering (aanvullend op eerste lijn en Wlz)
Jeugd	Jeugd	Een toenemend aantal jeugdigen beweegt, al dan niet in een georganiseerd verband
Jeugd	Jeugd	Jeugdigen hebben de (financiële) mogelijkheid om mee te doen aan vrijetijdsbesteding (ontmoeting, sport en cultuur)
Jeugd	Jeugd	Bij een structureel ongezonde levensstijl wordt de jeugdige, hun ouders en de beïnvloedende omgeving aangesproken door het CJG.

5. Speerpunten

a. Speerpunt 1: Sportstimulering

Het hoofddoel van de gemeente Heerde is het stimuleren van sport en bewegen onder al onze inwoners, om op deze wijze een gezonde en actieve leefstijl te bevorderen en het welbevinden van de inwoners te vergroten. Dit heeft alles te maken met sportstimulering en sportontwikkeling. Om deze doelstelling te bereiken maken we gebruik van diverse middelen.

Combinatiefunctionaris Sport

Sinds 1 januari 2012 is er in de gemeente Heerde een combinatiefunctionaris Sport voor 1 fte aangesteld en zet hij zich in voor het onderwijs (verzorgen van gymlessen op basisscholen en organiseren van sportieve naschoolse activiteiten) en verenigingsadvies.

Uit de praktijk komt naar voren dat het de combinatiefunctionaris lukt om kinderen kennis te laten maken met verschillende sporten, stimuleren om lid te gaan worden van een sportvereniging of meer te gaan bewegen. De combinatiefunctionaris vormt een verbindende schakel tussen kinderen, het onderwijs en de sportverenigingen.

Het huidige takenpakket laat weinig flexibiliteit toe ten aanzien van het leggen van verbinding tussen onderwijs en sport. De inzet van de combinatiefunctionaris verandert meer naar die van adviseur waarbij adviestraject in het teken staan van kortdurende en intensieve kwaliteitsverbetering. Hierbij wordt de combinatiefunctionaris gelijkmatig ingezet naar verhouding van de cofinanciering door derden. De doelgroep van de combinatiefunctionaris zijn alle inwoners van de gemeente, met specifiek aandacht voor basisschoolkinderen.

Sportstimuleringssubsidie

Uitgangspunt van de privatisering is dat dit kostenbesparing oplevert, omdat verenigingen en stichtingen zelf de accommodaties efficiënter kunnen beheren. Het verschil gaat niet verloren, maar kan ten goede komen aan stimulering van sport en cultuur. Voor sport willen we dit doen middels een sportstimuleringssubsidie.

Omdat de sportstimuleringsregeling samenhangt met de effectuering van de privatisering van accommodaties, kan nog geen inzicht gegeven worden over het beschikbare budget. Om die reden zal deze subsidieregeling op een later tijdstip aan het college worden aangeboden.

Richtinggevende voorwaarden voor de subsidieregeling zijn:

- Subsidie wordt verleend op basis van activiteiten die een aantoonbare bijdrage leveren aan de stimulering van sporten en bewegen door jongeren tot 18 jaar, ouderen vanaf 65 jaar en mensen met een beperking.
- Activiteiten dienen een naar het oordeel van burgemeester en wethouders voldoende aantal deelnemers uit de gemeente Heerde te hebben.
- Een aanvullend karakter te hebben ten opzichte van de reguliere activiteiten van de aanvrager.
- Indien de activiteit waarvoor subsidie wordt aangevraagd door meer verenigingen of instellingen in de vorm van een samenwerkingsverband wordt georganiseerd, dient er naar de gemeente toe één organisatie aanspreekbaar te zijn op organisatie, voortgang, evaluatie en rapportage van de activiteit.

Deze subsidie wordt als een subsidieplafond beschikbaar gesteld. Het nieuw te vormen platform sport beoordeelt aanvragen voor subsidie en geeft advies aan de gemeente welke initiatieven te subsidiëren.

Platform sport

Een randvoorwaarde voor effectief gemeentelijk sportbeleid is een goede samenwerking tussen gemeente, de spelers in de sport- en bewegingssector en andere sectoren (zoals welzijn, onderwijs, kunst en cultuur, zorg). Door te delen, te ontdekken en samen te werken versterken we elkaar en vergroten we de daadkracht. Om vanuit sportverenigingen hierin een stem te vormen wil de gemeente Heerde een Platform Sport instellen. Elke sportvereniging in de gemeente heeft recht zitting te nemen in het platform. Belangrijkste functies van de sportraad zijn:

- Adviezen verstrekken aan de gemeentelijke overheid over aangelegenheden die betrekking hebben op sport en sportbeleid.
- Het contact en overleg tussen de plaatselijke sportverenigingen bevorderen.
- De samenwerking tussen de gemeente enerzijds en de sportverenigingen en sportbeoefenaars anderzijds bevorderen.
- Waar nodig stimuleren en coördineren van alle initiatieven op sportgebied, waaronder het adviseren over aanvragen voor de sportstimuleringssubsidie.

Gemeentelijke sportprijs

De gemeente Heerde wil een gemeentelijke sportprijs in het leven roepen. Deze sportprijs is een eerbetoon dat wordt uitgereikt aan een sportvereniging, een sportteam, of individuele sporter in onze gemeente die een uitzonderlijke prestatie op sportgebied heeft verricht. Tevens worden tijdens dit moment de huldigingen gedaan van sporters die een bijzondere prestatie hebben geleverd in het afgelopen jaar. In de uitvoeringsnota zal invulling gegeven worden aan de vormgeving van dit evenement.

b. Speerpunt 2: Sport en het sociaal domein

Sport- en bewegen wordt steeds meer als middel ingezet wordt om maatschappelijke doelstellingen te behalen. De ontwikkelingen in het sociaal domein versterken deze beweging.

Voorbeelden van maatschappelijke doelen waar bewegen voor ingezet wordt zijn:

- Gezondheid
- Wmo
- Jeugdzorg
- Participatie

Vanaf 2015 zijn gemeenten vanwege de decentralisaties in het sociaal domein verantwoordelijk voor de ondersteuning en dienstverlening aan een grotere groep inwoners. 'Eén gezin, één plan, één regisseur' is het uitgangspunt van de drie decentralisaties in het sociaal domein. Veranderingen in de Participatiewet, de overheveling van onderdelen uit de algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) naar de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), en de transitie van de jeugdhulpverlening, vragen vanaf 2015 om flinke aanpassingen in het gemeentelijke beleid.

Daarnaast speelt een grootschalige stelselwijziging: de invoering van passend onderwijs waarbij scholen een zorgplicht krijgen. Als gevolg van deze stelselwijzigingen en bijbehorende bezuinigingen is in het gemeentelijke sport en beweegbeleid steeds meer aandacht voor de inzet van sport om andere maatschappelijke doelstellingen te behalen.

Aandacht voor gezondheid

Het sportbeleid heeft zich de afgelopen jaren verbreed tot sport- en beweegbeleid. Dit is goed te verantwoorden vanuit de meerwaarde van sport en bewegen voor de gezondheid. De verbreding van het beleid roept wel de vraag op of het bewegen en ook de inactiviteit van Nederlanders niet meer integraal zou moeten worden benaderd. Bewegen in de vrije tijd (fietsen, wandelen, sporten, klussen, tuinieren) vormt namelijk maar een deel van het dagelijkse beweegpatroon. Belangrijk is daarnaast aandacht te hebben voor fysieke activiteit op het werk of op school. Beide uitersten, te

zwaar fysiek werk versus te veel en te lang zitten, vormen risico's die het sport- en beweegbeleid in zijn huidige vorm onvoldoende dekt.

Sport en Wmo

Sport- en beweegprogramma's kunnen gespecialiseerde zorg beperken of effectiever maken. Sport en bewegen is gezond. Het verlaagt de kans op aandoeningen, sociaal isolement en sociaal-emotionele klachten. De inzet van sport- en beweegprogramma's kan bijvoorbeeld bij ouderen bijdragen aan het veilig en zelfstandig in eigen omgeving kunnen blijven wonen, waardoor intramurale zorg niet nodig is of uitgesteld wordt.

Sport en jeugdzorg

Sport en bewegen dragen bij aan gezond opgroeien. Sport en bewegen bij kinderen draagt bij aan de fysieke en mentale ontwikkeling van kinderen en heeft een grote pedagogische waarde. Bij jeugd kan sport en bewegen onderdeel zijn van een behandelplan binnen de jeugdhulpverlening.

Sport en participatie

In programma's gericht op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt speelt sport en bewegen een belangrijke rol om mensen fysiek fitter te krijgen. Sport en bewegen kan mensen letterlijk bewegen naar werk. Een aantal programma's kunnen zich afspelen bij sportverenigingen waarin een doel kan zijn om deelnemers als vrijwilliger te laten functioneren.

c. Speerpunt 3: Vitale sportverenigingen

Een sportvereniging heeft een bijzondere maatschappelijke functie. Sporten verbindt immers mensen en bevordert een gezonde leefstijl. Zo heeft iedere sportvereniging in meer of mindere mate een positieve invloed op de leefbaarheid van een buurt. De sportverenigingen in de gemeente Heerde worden dan ook gezien als belangrijke partners in de uitvoering van het sportbeleid. Vitale sportverenigingen zijn hiervoor van belang.

Een Vitale Sportvereniging is een actieve club met hart voor de buurt/het dorp. Ze zet haar kernkwaliteiten niet alleen in voor eigen (sport)leden, maar ook voor de samenleving. De Vitale Sportvereniging biedt een doorlopend sport- en activiteitenaanbod aan dat bijdraagt aan het welzijn, de gezondheid en de participatie van burgers in haar directe omgeving. Een belangrijke maatschappelijke rol en die invloed moet bij een ondernemende vereniging met hart voor haar omgeving niet onderschat worden. Zo'n actieve vereniging staat midden in de samenleving en biedt een grote meerwaarde.

Kenmerkend voor een vitale sportvereniging is dat zij:

- zich aanpast aan de veranderende samenleving,
- een herkenbaar gezicht heeft in de buurt/het dorp,
- samenwerking zoekt met andere partijen (zowel sportorganisaties als niet-sportorganisaties).

Dit is een nieuwe rol voor de sportverenigingen in de gemeente Heerde.

Maatschappelijke rol uitbreiden

Een sportvereniging is per definitie al maatschappelijk actief door de kerntaken die zij verricht. Een sportvereniging heeft een brede(re) maatschappelijke rol als zij een actieve bijdrage levert aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken, door maatschappelijke activiteiten te organiseren die niet tot het reguliere aanbod behoren.

Samenwerking

Sport en beweging is een belangrijk middel om mensen met een risico op één of meerdere chronische aandoeningen langer zelfredzaam te houden, fitter en actiever te krijgen en mee te laten doen in de maatschappij. Voor veel inactieve volwassenen en ouderen is het lastig om uit zichzelf

meer te gaan bewegen. Een intensievere samenwerking tussen zorg, welzijn, sport en bewegen binnen een wijk- of buurtgericht netwerk en een gerichte aanpak leiden tot gezondere inwoners, die actiever zijn, met meer sociale contacten.

Vrijwilligers

Zoals over de hele breedte van het verenigingsleven en vrijwilligerswerk, hebben ook de meeste sportverenigingen moeite om nieuwe leden of nieuwe vrijwilligers te vinden of te behouden. Sommige verenigingen houden met moeite het hoofd boven water door teruglopende financiën. Het is zinvol om de problemen samen met de verenigingen in kaart te brengen. En gezamenlijk te kijken naar oplossingen of ondersteuningsmogelijkheden. Kennis bundelen en kennis delen, sterker staan door samenwerking of komen tot grotere verenigingen, krachten bundelen bij inkoop, efficiënter gebruik van accommodaties. Het zijn mogelijkheden die we met de verenigingen willen onderzoeken en verkennen om verenigingen gezond te houden.

d. Speerpunt 4: Sportaccommodaties

Wanneer accommodaties geprivatiseerd worden naar verenigingen of stichtingen krijgen deze te maken met hogere kosten. Daarnaast kunnen de inkomsten via het accommodatiebeleid hoger of lager uitkomen, wanneer tarieven aangepast/gelijkgetrokken worden. Omdat er geen bezuiniging ten grondslag ligt aan deze hervorming, zullen deze wijzigingen verrekend moeten worden via het subsidiebeleid. In het kader van privatisering kan dit ook door middel van een exploitatiebijdrage.

Binnen het sportaccommodatiebeleid worden twee zaken bepaald: de exploitatiebijdrage voor het beheren en onderhouden van de accommodatie en de vergoeding voor erfpacht en huur om tot een maatschappelijk tarief te komen.

Exploitatiebijdrage

Voor het in beheer en onderhoud hebben van de accommodaties kunnen gebruikers in aanmerking komen voor een exploitatiebijdrage. Gebruikers kunnen een exploitatiebijdrage ontvangen maximaal ter hoogte van de huidige kosten van de gemeente voor de accommodatie. Een exploitatiebijdrage wordt berekend om maximaal een basisvoorziening in stand te houden.

Basisvoorzieningen zijn de voorzieningen die vereist zijn om de basisactiviteit te kunnen uitvoeren. Voor sportverenigingen is deze door NOC*NSF of de sportbond aangemerkt als vereist om de sport te kunnen beoefenen en wedstrijden te kunnen spelen. Behoeftebepaling en capaciteitsnormen opgesteld door de betreffende sportbond zijn leidend voor het bepalen van de benodigde capaciteit. Een lijst met verdeling van verantwoordelijkheid voor onderhoud en investeringen is in de bijlage weergegeven.

Per sportvereniging wordt bepaald of deze in aanmerking komt voor een exploitatiebijdrage en wat de hoogte hiervan is. Een en ander hangt samen met de privatisering van sportaccommodaties.

Maatschappelijk tarief erfpacht en huur

In het accommodatiebeleid en grondbeleid van de gemeente Heerde worden tarieven bepaald voor de huur en erfpacht. Deze zijn gebaseerd op een respectievelijk maatschappelijk huurtarief en marktconforme erfpachtcanon. Deze tarieven kunnen hoger of lager liggen dan de huidige tarieven die aan verenigingen worden berekend.

Daar waar sportverenigingen te maken hebben met een marktconforme erfpachtcanon of een hogere huur, kunnen verenigingen in aanmerking komen voor een compensatie. Hiervoor dient een uniforme compensatieregeling beschreven te worden. Hierin is opgenomen wat redelijke kosten zijn voor een vereniging naar verhouding tot behoefte en grootte van de vereniging. Het verschil tussen deze kosten en de betaalde huur of erfpacht kan worden gecompenseerd.

6. Financiën

De uitvoering van deze nota is budgetneutraal en kan niet leiden tot extra inzet van gemeentelijke middelen.

Voor sportstimulering zijn de volgende bedragen beschikbaar

1. Jeugdledensubsidie: €25,- subsidie per jeugdlid uit de gemeente Heerde. Totaal beschikbaar €46.010
2. Combinatiefunctionaris: inzet van de combinatiefunctionaris sport voor 38u/w. Stimuleren van sportdeelname onder kinderen van 0-18 jaar, onder andere door verbinding onderwijs en vereniging. Totale inzet ca. €60.000, waarvan €4.000 cofinanciering verenigingen (€2,75 per jeugdlid uit gemeente Heerde) en €8.000 cofinanciering onderwijs (€6,21 per leerling).
3. Sportstimuleringsubsidie: nieuwe subsidieregeling voor sportstimulering door ondersteuning te geven voor sportstimulering. Omdat de sportstimuleringsregeling samenhangt met de effectuering van de privatisering van accommodaties, kan nog geen inzicht gegeven worden over het beschikbare budget. Besparing vanuit het accommodatiebeleid kan ten bate komen van deze sportstimuleringsubsidie, daarmee is deze regeling budgetneutraal voor de gemeentebegroting.

Voor de jeugdledensubsidie of sportstimuleringsubsidie gelden in ieder geval de volgende voorwaarden:

- Subsidie wordt alleen verstrekt voor activiteiten waarbij actieve inspanning van het lichaam is vereist;
- Subsidie wordt alleen verstrekt aan verenigingen, deze:
 - o heeft geen winstoogmerk;
 - o wordt bestuurd door een onbezoldigd en vrijwillig bestuur;
 - o is statutair en feitelijk gevestigd in de gemeente Heerde.

Bijlage 1 – Gelderse Sportfederatie – Factsheet 'Sport, bewegen en leefstijl in Heerde'

Gelderse Sportmonitor 2015

Factsheet Heerde

194 deelnemers

Gemeente Heerde

Uitgevoerd door

In opdracht van

Sport

De sportdeelname van 18-65 jarigen volgens de RSO-norm¹ ligt in de gemeente Heerde op 83,6%.

Van de sporters in Heerde sport 38,0% 120 of meer keer per jaar en van de inwoners is 50,6% lid van een sportvereniging.

Sportfrequentie van de sporters

	2015	2013
12-59 keer per jaar	11,8%	18,1%
60-119 keer per jaar	50,2%	52,9%
120 of meer keer per jaar	38,0%	29,0%

Lidmaatschap

Lid van een sportvereniging	50,6%	44,2%
-----------------------------	-------	-------

De meest genoemde redenen om te sporten zijn "lichaamsbeweging/gezondheid", "opbouw van conditie, kracht & lenigheid" en "uitlaatklep voor dagelijks leven/ontspanning".

¹Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (afgelopen 12 maanden in totaal minstens 12 keer gesport)

De meest genoemde redenen om niet te sporten zijn "andere vrijetijdsbestedingen vind ik leuker", "ik heb voldoende lichaamsbeweging", "heb ik helemaal geen tijd voor vanwege werk of gezin" en "te duur".

Top 5 van de sporten:

1. Hardlopen, joggen, trimmen
2. Wielrennen, toerfietsen, mountainbiken
3. Fitness conditie
4. Fitness kracht
5. Wandelsport

Sporters uit Heerde maken binnen de gemeente het meest gebruik van andersoortige voorzieningen (43,8%).

	Niet (%) 2015	Binnen eigen gemeente (%) 2015	Buiten eigen gemeente (%) 2015	In & buiten eigen gemeente (%) 2015
Officiële binnensport accommodatie	38,4	35,6	17,2	8,8
Officiële buitensport accommodatie	53,0	22,9	18,5	5,6
Niet officiële sport accommodatie	85,5	5,6	9,0	0,0
Sportvoorziening in openbare ruimte	84,3	5,4	10,3	0,0
Andersoortige Voorziening	19,9	43,8	4,7	31,6

Bewegen

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)².
In de gemeente Heerde voldoet 48,5% aan deze norm.

Fitnorm

In de gemeente Heerde voldoet 43,0% aan de fitnorm, en beweegt tenminste 3x per week gedurende minimaal 20 minuten intensief.

Combinorm

Men voldoet aan de combinorm als men aan de NNGB en/of de fitnorm voldoet. In de gemeente Heerde voldoet 66,1% hieraan.

Doet de activiteit minimaal 1x per week	2015 %	2013 %
Lopen (school, werk, winkels of halte ov)	55,4	48,4
Wandelen als ontspanning	50,2	50,2
Fietsen (school, werk, winkels of halte ov)	66,5	63,6
Tuinieren	40,6	36,1
Klussen / doe het zelfden	27,4	29,0

Doet activiteit minstens 30 min. per keer	2015 %	2013 %
Lopen (school, werk, winkels of halte ov)	13,7	17,1
Wandelen als ontspanning	66,1	57,6
Fietsen (school, werk, winkels of halte ov)	20,2	20,0
Tuinieren	59,1	55,2
Klussen / doe het zelfden	50,8	49,4

² Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op tenminste 5 dagen per week minimaal 30 minuten matig intensieve beweging)

Leefstijl

In Heerde ligt het percentage rokers op 8,6%.

77,7% van de inwoners drinkt weleens alcohol. 5,8% is een overmatige drinker (meer dan 14 glazen per week voor mannen en 7 voor vrouwen).

39,7% van de inwoners heeft matig/ernstig overgewicht (42,0% in Gelderland).

	Gemeente		Provincie Gelderland	
	2015	2013	2015	2013
60,3%	54,4%	58,0%	57,1%	
29,9%	37,6%	31,9%	32,8%	
9,8%	8,0%	10,1%	10,2%	

Onderzoek

Hieronder staat de demografische opbouw van de responsgroep van de gemeente Heerde weergegeven.

Deelname Heerde

Geslacht	%	Nationaliteit	%
Man	35,2	Autochtoon	91,5
Vrouw	64,8	Westers	4,8
		Niet Westers	3,7
Leeftijd	%	Aantal deelnemers	
18-34 jaar	19,7	194	
35-49 jaar	32,1		
50-65 jaar	48,2		

Kenmerken

	%
Beperkingen/aandoeningen	
Minstens 1	24,5
Dienstverband	
Scholer/ Student	5,3
Werkzaam	78,1
Niet (meer) werkzaam	16,6
Opleidingsniveau	
Hoog	37,5
Midden	51,0
Laag	11,5
Samenstelling huishouden	
Alleenstaand	9,2
Gezin met kinderen	50,0
Gezin zonder kinderen	40,8
Netto (jaar) inkomen huishouden	
Tot 30.000 euro	35,0
30.000- 40.000 euro	22,8
40.000 euro of meer	42,3

Het onderzoek

Deze factsheet maakt onderdeel uit van het onderzoek naar Sporten en Bewegen in de provincie Gelderland (lokaal, regionaal en provinciaal). Uitgevoerd april-juni 2015 door de Gelderse Sport Federatie in opdracht van de provincie Gelderland. In totaal hebben 8.707 Gelderlanders in 37 gemeenten meegedaan waarvan 26 gemeenten ook in 2011 en 33 gemeenten ook in 2013 hebben meegedaan. Om leeftijds- en geslachtsfactoren uit te sluiten zijn de resultaten hierop herkend.

Contact Gelderse Sport Federatie

Bellen: 026-354 03 99
Mailen: info@geldersesportfederatie.nl

Postbus: Gelderse Sport Federatie
Postbus 60066
6800 JB ARNHEM

Gelderse Sport Federatie
Goed in Bewegen

Gelderse Sportmonitor 2015

Factsheet Heerde

Jongeren

132 deelnemers

Gemeente Heerde

Uitgevoerd door

Gelderse Sport Federatie
Goed te Bewegen

In opdracht van

provincie
Gelderland

Sport

De sportdeelname van 12-18 jarigen volgens de RSO-norm¹ ligt in de gemeente Heerde op 93,1%.

Van de sporters in Heerde sport 75,5% 120 of meer keer per jaar en van de jongeren is 81,8% lid van een sportvereniging.

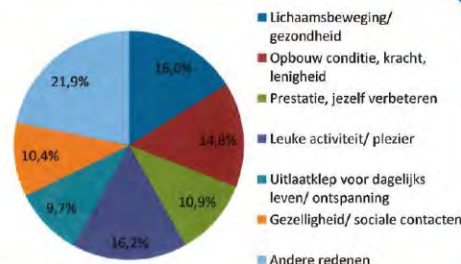
Sportfrequentie van de sporters

	2015
12-59 keer per jaar	8,2%
60-119 keer per jaar	16,3%
120 of meer keer per jaar	75,5%

Lidmaatschap

Lid van een sportvereniging	81,8%
-----------------------------	-------

De meest genoemde redenen om te sporten zijn "leuke activiteit/plezier", "lichaamsbeweging/gezondheid" en "opbouw van conditie, kracht & lenigheid".

¹Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (afgelopen 12 maanden in totaal minstens 12 keer gesport)

² Alle provinciale cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op uitkomsten van 14 deelnemende Gelderse gemeenten

De meest genoemde redenen om niet te sporten zijn "ik weet het eigenlijk niet, het is geen gewoonte", "ik heb voldoende lichaamsbeweging" en "andere vrijetijdsbestedingen vind ik leuker".

Top 5 van de sporten:

1. Veldvoetbal
2. Hardlopen, joggen, trimmen
3. Fitness kracht
4. Fitness conditie
5. Zwemsport

Sportende jongeren uit Heerde maken binnen de gemeente het meest gebruik van officiële binnensportaccommodaties (48,1%).

	Niet (%) 2015	Binnen eigen gemeente (%) 2015	Buiten eigen gemeente (%) 2015	In & buiten eigen gemeente (%) 2015
Officiële binnensport accommodatie	23,9	48,1	14,0	14,0
Officiële buitensport accommodatie	30,0	45,5	15,5	9,1
Niet officiële sport accommodatie	69,1	17,0	9,8	4,1
Sportvoorziening in openbare ruimte	58,8	28,7	6,6	5,9
Andersoortige Voorziening	39,4	30,3	9,9	20,4

Bewegen

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)³

In de gemeente Heerde voldoet 13,7% van de jongeren aan deze norm.

Fitnorm

In de gemeente Heerde voldoet 72,3% van de jongeren aan de fitnorm, en beweegt tenminste 3x per week gedurende minimaal 20 minuten intensief.

Combinorm

Men voldoet aan de combinorm als men aan de NNGB en/of de fitnorm voldoet. In de gemeente Heerde voldoet 73,1% van de jongeren hieraan.

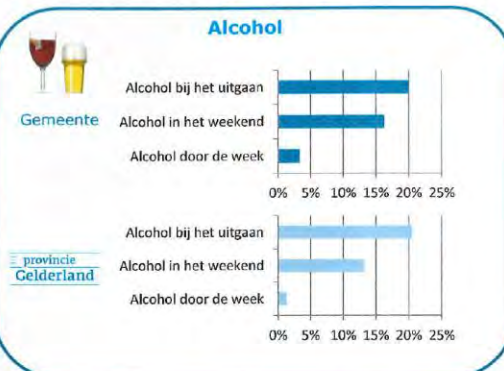
Leefstijl

In Heerde ligt het percentage rokers onder jongeren op 4,4%.

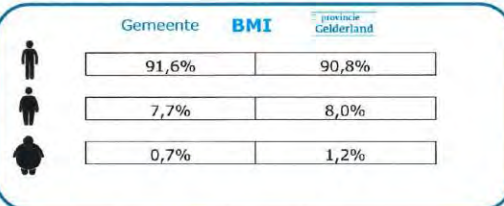

³ Nederlandse Norm Gezond Bewegen (alle dagen van de week minimaal 60 minuten matig intensieve beweging)

3,3% van de jongeren drinkt alcohol door de week, 16,3% drinkt in het weekend en 20,0% bij het uitgaan.

8,4% van de jongeren heeft matig/ernstig overgewicht (9,2% in Gelderland).

Onderzoek

Hieronder staat de demografische opbouw van de responsgroep van de gemeente Heerde weergegeven.

Deelname Heerde

Geslacht	
Jongen	48,1
Meisje	51,9

Aantal deelnemers
132

Kenmerken

	%
Beperkingen/aandoeningen	
Minstens 1	12,7
Onderwijs	
Geen / basisonderwijs	16,0
LBO, VBO, VMBO (kader/beroeps)	8,4
MAVO, VMBO (theoretisch/gemengd)	21,4
MBO	3,1
HAVO, VWO	50,4
HBO	0,8
WO	0,0
Samenstelling huishouden	
Alleen op zichzelf	0,0
Samenwonend	0,0
Bij volwassenen in huis	97,7
Anders	2,3

Het onderzoek

Deze factsheet maakt onderdeel uit van het onderzoek naar Sporten en Bewegen in de provincie Gelderland (lokaal, regionaal en provinciaal). Uitgevoerd april-juni 2015 door de Gelderse Sport Federatie in opdracht van de provincie Gelderland. In totaal hebben 2.703 Gelderlanders van 12-18 jaar in 14 gemeenten meegedaan. Om geslachtseffecten uit te sluiten zijn de resultaten hierop herkend.

Contact Gelderse Sport Federatie

Bellen: 026-354 03 99
Mailen: info@geldersesportfederatie.nl

Postbus: Gelderse Sport Federatie
Postbus 60066
6800 JB ARNHEM

Gelderse Sport Federatie
Goed in Bewegen

Gelderse Sportmonitor 2015

Factsheet Heerde

Senioren

84 deelnemers

Gemeente Heerde

Uitgevoerd door

Gelderse Sport Federatie
Good in Beweging

In opdracht van

provincie
Gelderland

Sport

De sportdeelname van 65-80 jarigen volgens de RSO-norm¹ ligt in de gemeente Heerde op 62,7%.

Van de sporters in Heerde sport 25,0% 120 of meer keer per jaar en van de senioren is 32,2% lid van een sportvereniging.

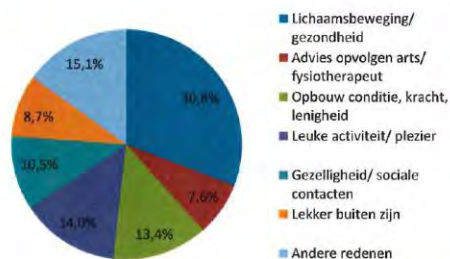
Sportfrequentie van de sporters

	2015
12-59 keer per jaar	24,9%
60-119 keer per jaar	50,1%
120 of meer keer per jaar	25,0%

Lidmaatschap

Lid van een sportvereniging	32,2%
-----------------------------	-------

De meest genoemde redenen om te sporten zijn "lichaamsbeweging/gezondheid", "leuke activiteit/ plezier" en "opbouw van conditie, kracht & lenigheid".

¹ Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (afgelopen 12 maanden in totaal minstens 12 keer gesport)

² Alle provinciale cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op uitkomsten van 14 deelnemende Gelderse gemeenten

De meest genoemde redenen om niet te sporten zijn "ik heb voldoende lichaamsbeweging", "voor sporten ben ik te oud" en "andere vrijetijdsbestedingen vind ik leuker".

Top 5 van de sporten:

1. Fitness conditie
2. Wandelsport
3. Wielrennen, toerfietsen, mountainbiken
4. Golf
5. Tennis

Sportende senioren uit Heerde maken binnen de gemeente het meest gebruik van officiële binnensportaccommodaties (59,5%).

	Niet (%) 2015	Binnen eigen gemeente (%) 2015	Buiten eigen gemeente (%) 2015	In & buiten eigen gemeente (%) 2015
Officiële binnensport accommodatie	23,1	59,5	11,6	5,9
Officiële buitensport accommodatie	70,9	9,6	15,6	3,9
Niet officiële sport accommodatie	88,4	7,7	2,0	1,9
Sportvoorziening in openbare ruimte	94,2	0,0	5,8	0,0
Andersoortige Voorziening	46,2	22,9	17,3	13,6

Bewegen

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)³

In de gemeente Heerde voldoet 53,5% van de senioren aan deze norm.

Fitnorm

In de gemeente Heerde voldoet 17,9% van de senioren aan de fitnorm, en beweegt tenminste 3x per week gedurende minimaal 20 minuten intensief.

Combinorm

Men voldoet aan de combinorm als men aan de NNGB en/of de fitnorm voldoet. In de gemeente Heerde voldoet 59,5% van de senioren hieraan.

Doet de activiteit minimaal 1x per week

	2015 %
Lopen (school, werk, winkels of halte ov)	67,6
Wandelen als ontspanning	57,6
Fietsen (school, werk, winkels of halte ov)	70,1
Tuinen	55,1
Klussen / doe het zelf	28,5

Doet activiteit minstens 30 min. per keer

	2015 %
Lopen (naar school, werk, winkels of halte ov)	9,8
Wandelen als ontspanning	62,9
Fietsen (naar school, werk, winkels of halte ov)	39,2
Tuinen	58,5
Klussen / doe het zelf	50,3

³ Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op tenminste 5 dagen per week minimaal 30 minuten matig intensieve beweging)

Leefstijl

In Heerde ligt het percentage rokers onder senioren op 2,4%.

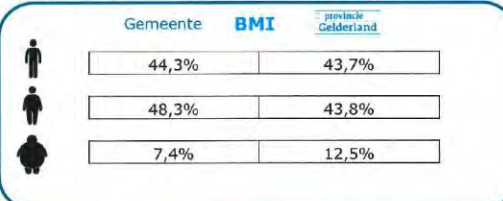

74,8% van de senioren drinkt weleens alcohol. 13,4% is een overmatige drinker (meer dan 14 glazen per week voor mannen en 7 voor vrouwen).

Overmatig 13,4% 13,0%

55,7% van de senioren heeft matig/ernstig overgewicht (56,3% in Gelderland).

Onderzoek

Hieronder staat de demografische opbouw van de responsgroep van de gemeente Heerde weergegeven.

Deelname Heerde

Geslacht	%	Nationaliteit	%
Man	47,6	Autochtoon	96,3
Vrouw	52,4	Westers	2,4
		Niet Westers	1,2

Aantal deelnemers
84

Kenmerken

	%
Beperkingen/aandoeningen	
Minstens 1	43,2
Dienstverband	
Werkzaam	5,1
Niet (meer) werkzaam	94,9
Opleidingsniveau	
Hoog	37,8
Midden	35,4
Laag	26,8
Samenstelling huishouden	
Alleenstaand	19,5
Gezin met kinderen	1,2
Gezin zonder kinderen	79,3
Netto (jaar) inkomen huishouden	
Tot 30.000 euro	52,7
30.000- 40.000 euro	25,5
40.000 euro of meer	21,8

Het onderzoek

Deze factsheet maakt onderdeel uit van het onderzoek naar Sporten en Bewegen in de provincie Gelderland (lokaal, regionaal en provinciaal). Uitgevoerd april-juni 2015 door de Gelderse Sport Federatie in opdracht van de provincie Gelderland. In totaal hebben 1.763 Gelderlanders van 65-80 jaar in 14 gemeenten meegedaan. Om geslachtseffecten uit te sluiten zijn de resultaten hierop herkend.

Contact Gelderse Sport Federatie

Bellen: 026-354 03 99
Mailen: info@geldersesportfederatie.nl

Postbus: Gelderse Sport Federatie
Postbus 60066
6800 JB ARNHEM

Gelderse Sport Federatie

Goed in Bewegen